LATVIJAS REPUBLIKAS
SAEIMA

Juridiskā komisija

Nod. maks. kods 900 000 283 00 • Jēkaba iela 11, Rīga, LV-1811
Tālrunis: 6708 7152 • saeima@saeima.lv

Datums skatāms laika zīmogā
Nr. 111.9/3-81-14/23

SAEIMAS PREZIDIJAM

Juridiskā komisija lūdz izdarīt izmaiņas Saeimas 2023. gada 2. novembra sēdes darba kārtībā un iekļaut tajā Juridiskās komisijas izstrādāto likumprojektu **"Grozījumi Notariāta likumā"**.

Komisija lūdz nodot minēto likumprojektu **tikai** Juridiskajai komisijai, nosakot, ka tā ir atbildīgā komisija.

Juridiskā komisija lūdz minēto likumprojektu izskatīt **pirmajā lasījumā bez atkārtotas izskatīšanas** atbildīgajā komisijā 2023. gada 2. novembra Saeimas sēdē.

Juridiskā komisija lūdz atzīt minēto likumprojektu par **steidzamu**.

Pielikumā: komisijas izstrādātais likumprojekts uz 1 lappuses un likumprojekta anotācija uz 2 lappusēm.

Ar cieņu

Juridiskās komisijas priekšsēdētājs (paraksts) Andrejs Judins

* Šis dokuments ir elektroniski parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

Likumprojekts

Grozījumi Notariāta likumā

Izdarīt Notariāta likumā (Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1993, 26./27. nr.; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 1996, 15. nr.; 2002, 23. nr.; 2003, 14. nr.; 2004, 23. nr.; 2008, 3. nr.; 2009, 3. nr.; Latvijas Vēstnesis, 2010, 183. nr.; 2013, 21., 112. nr.; 2014, 98., 228. nr.; 2015, 245. nr.; 2017, 231. nr.; 2018, 57., 220., 225. nr.; 2019, 240. nr.; 2021, 121.B, 139., 207. nr.; 2023, 178. nr.) šādus grozījumus:

1. Papildināt likumu ar D^2 sadaļu šādā redakcijā:

"D^2 sadaļa
Notariālo aktu par partnerību vai tās izbeigšanu taisīšana

107.[12] Zvērināts notārs taisa notariālo aktu par partnerību, ja divas pilngadīgas fiziskas personas kopā personīgi ierodas pie zvērināta notāra un apliecina, ka tām ir tuvas personiskas attiecības, kopīga saimniecība un nolūks rūpēties par to, kā arī gādāt un atbalstīt vienai otru.

107.[13] Zvērināts notārs taisa notariālo aktu par partnerību, ja personas, kas izsaka par to savu gribu:

1) nav laulībā;

2) par tām Fizisko personu reģistrā nav iekļautas Fizisko personu reģistra likuma 11. panta pirmās daļas 36. punktā noteiktās ziņas;

3) tās nav radinieki taisnā līnijā;

4) nav brāļi un māsas un pusbrāļi un pusmāsas.

107.[14] Notariālajā aktā par partnerību norāda:

1) personu apliecinājumu reģistrēt partnerību, rūpēties par kopīgu saimniecību, gādāt un atbalstīt vienai otru;

2) katras personas vārdu, uzvārdu, personas kodu (ja tāda nav, — dzimšanas gadu, dienu, mēnesi).

107.[15] Partnerība izbeidzas:

1) ar personas nāvi;

2) ja tiesa vienu no personām izsludina par mirušu;

3) ar vienas vai abu personu laulību;

4) ar abu personu gribas izteikumu notāram;

5) ar tiesas spriedumu.

107.[16] Notārs pēc abu personu gribas izteikuma taisa notariālu aktu par partnerības izbeigšanu arī gadījumā, kad personu ģimenes tiesiskās attiecības ir konstatētas ar tiesas nolēmumu.

107.[17] Notariālajā aktā par partnerības izbeigšanu norāda:

1) personu gribas izteikumu;

2) katras personas vārdu, uzvārdu, personas kodu (ja tāda nav, — dzimšanas gadu, dienu, mēnesi);

3) notariālā akta par partnerību taisīšanas gadu, dienu, mēnesi;

4) tiesas nolēmuma par ģimenes tiesisko attiecību konstatēšanu gadu, dienu, mēnesi un lietas numuru;

5) zvērināta notāra, pie kura taisīts notariālais akts par partnerību, vārdu, uzvārdu;

6) partnerības izbeigšanas gadu, dienu, mēnesi."

2. Aizstāt visā likumā vārdus "Iedzīvotāju reģistrs" (attiecīgā locījumā) ar vārdiem "Fizisko personu reģistrs" (attiecīgā locījumā).

Likums stājas spēkā 2024. gada 1. jūlijā.

Anotācija likumprojektam
"Grozījumi Notariāta likumā"

1. Kādēļ likums ir vajadzīgs?

1.1. likumprojekta nepieciešamība

Uzsākot kopdzīvi vai izveidojot kopīgu saimniecību, starp divām pilngadīgām personām var veidoties ciešas personiskas attiecības, kuru pamatā ir savstarpēja atbildība, rūpes vienam par otru, lojalitāte, sapratne un cieņa. Latvijas Republikas Satversme prasa nodrošināt šo attiecību juridisku, ekonomisku un sociālu aizsardzību. Šobrīd pastāvošais tiesiskais regulējums minēto aizsardzību nenodrošina visos šo attiecību gadījumos.

Ievērojot minēto, ir izstrādāts likumprojekts "Grozījumi Notariāta likumā" (turpmāk – likumprojekts). Tas kopā ar likumprojektu "Grozījumi Fizisko personu reģistra likumā" un citiem saistītajiem likumprojektiem vērsts uz šo attiecību juridiskās, ekonomiskās un sociālās aizsardzības nodrošināšanu.

Likumprojektā ietvertie grozījumi Notariāta likumā stāsies spēkā līdz ar saistītu grozījumu Fizisko personu reģistra likumā par ziņu par partnerību vai tās izbeigšanu iekļaušanu Fizisko personu reģistrā spēkā stāšanos 2024. gada jūlijā. Līdz ar minētajiem grozījumiem stāsies spēkā arī saistīti grozījumi Maksātnespējas likumā, likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli", likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā", likumā "Par valsts pensijām", likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu" un Pacientu tiesību likumā.

1.2. paredzētie grozījumi

Likumprojektā paredzēts Notariāta likumu papildināt ar jaunu sadaļu "Notariālo aktu par partnerību vai tās izbeigšanu taisīšana". Notariālu aktu par partnerību vai tās izbeigšanu taisa zvērināts notārs, abām personām, kas to vēlas, kopā personīgi ierodoties pie zvērināta notāra un apliecinot savu gribu reģistrēt partnerību vai to izbeigt. Ziņas par partnerību vai tās izbeigšanu tiks aktualizētas Fizisko personu reģistrā. Gadījumā, ja partnerību vēlas izbeigt viena no personām, tad ar konstitutīvu prasību ar mērķi konstatēt attiecību izbeigšanu, jāvēršas tiesā. Līdz ar to tiesas nolēmums būs pamats partnerības izbeigšanai, gan gadījumā, ja partnerību vēlas izbeigt viena no pusēm, gan, ja puses par partnerības izbeigšanu nevarēs vienoties.

Likumprojektā paredzēti partnerības priekšnoteikumi, kā arī gadījumi, kuros tā izbeidzas. Uzsverams, ka likumprojekts neparedz tiesības vērsties pie zvērināta notāra ar lūgumu par notariālā akta par partnerības taisīšanu ar pilnvarotās personas starpniecību, jo, vēršoties pie zvērināta notāra, jābūt atspoguļotai katras puses personīgajai gribai reģistrēt partnerību.

2. Kāda var būt likuma ietekme uz sabiedrības un tautsaimniecības attīstību?

Likumprojekts nepieciešams, lai uzsāktu tāda tiesiskā regulējuma izveidi, kas paredzētu divu pilngadīgu personu tādu ciešu personisku attiecību juridisku aizsardzību, kuru pamatā ir savstarpēja atbildība, rūpes vienam par otru, lojalitāte, sapratne un cieņa. Tāpat likumprojekts sekmētu šādu cilvēku sociālā un ekonomiskā atbalsta pasākumus.

3. Kāda var būt likuma ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem?

Tā kā grozījumi Fizisko personu reģistra likumā paredz pienākumu zvērinātam notāram aktualizēt informāciju Fizisko personu reģistrā, grozījumu atbilstošas darbības uzsākšanai ir ietekme uz valsts budžetu. Provizoriskās izmaksas informācijas tehnoloģiju sistēmu saskarņu izveidošanai iekļautas likumprojekta "Grozījumi Fizisko personu reģistra likumā" anotācijā. Tāpat zvērinātam notāram ir pienākums iekļaut un aktualizēt informāciju aktu un apliecinājumu reģistrā, ko ved Latvijas Zvērinātu notāru kolēģija. Jāņem arī vērā, ka par notariāla akta taisīšanu personām būtu jāmaksā zvērinātam notāram atlīdzība, kā arī valsts nodeva par notariālā akta taisīšanu saskaņā ar Ministru kabineta 2009. gada 22. septembra noteikumiem Nr. 1069 "Noteikumi par valsts nodevu par notariālo darbību izpildi".

4. Kāda var būt likuma ietekme uz spēkā esošo tiesību normu sistēmu?

Likumprojektā ietverts regulējums, lai personas var izmantot iespēju reģistrēt partnerību, taisot par to notariālu aktu, savu tiesību aizsardzības nodrošināšanai un savu attiecību juridiskai nostiprināšanai. Sociālās un ekonomiskās aizsardzības un atbalsta pasākumi regulējami citos tiesību aktos.

Lai likumprojektu atbilstoši izmantotu tā mērķauditorija, nepieciešams veikt grozījumus tiesību aktos, kas izdoti uz Notariāta likuma pamata, t.i.,Ministru kabineta 2013. gada 3. septembra noteikumos Nr.737 "Noteikumi par zvērinātu notāru atlīdzības taksēm un to noteikšanas kārtību" un Ministru kabineta 2008. gada 17. jūnija noteikumos Nr.439 "Kārtība, kādā Latvijas Zvērinātu notāru padome sniedz pārskatu par zvērinātu notāru veiktajām darbībām". Grozījumi minētajos noteikumos stājas spēkā vienlaikus ar grozījumiem Notariāta likumā.

5. Kādām Latvijas starptautiskajām saistībām atbilst likumprojekts?

Likumprojekts šo jomu neskar.

6. Kādas konsultācijas notikušas, sagatavojot likumprojektu?

Sagatavojot likumprojektu, notika konsultācijas ar Tieslietu ministriju, Latvijas Zvērinātu notāru padomi un organizācijas "Dzīvesbiedri" pārstāvjiem.

7. Kā tiks nodrošināta likuma izpilde?

Likuma izpilde tiks nodrošināta saskaņā ar likumā un normatīvajos aktos noteikto kārtību un jau ar esošo valsts institūciju palīdzību. Jaunu institūciju dibināšana nav nepieciešama.